

Wielkopiątkowe modlitwy Kościoła za żydów i za pogan

(w rycie rzymskim)*

aneks 7: tradycja litur- giczna

* Tłumaczenia modlitw
pochodzą od nas.

„Za żydów”

O 1: do czasu reformy posoborowej

Odmawiana w Wielki Piątek modlitwa „za żydów” – wraz z całą wielkopiątkową *modlitwą powszechną* – należy do najstarszych tradycji rytu rzymskiego. Jej tradycyjne brzmienie (→ O 1.1) jest poświadczane przez rzymskie sakramentarze okresu karolińskiego. W okresie obrad Soboru Watykańskiego – i dyskusji nad schematem *Nostra aetate* – w użyciu znajdowała się już wersja lekko zmodyfikowana w ramach korekt z lat 1955 i 1959/1962 (→ O 1.2).

O 1.1

Mszał Rzymski 1570¹

Oremus et pro perfidis² Judaeis: ut Deus et Dominus noster auferat velamen de cordibus eorum; ut et ipsi agnoscant Jesum Christum Dominum nostrum³.

*Non respondetur Amen, sed statim dicitur*⁵.

*Omnipotens sempiterne Deus, qui etiam Judaicam perfidiam⁹ a tua misericordia non repellis: exaudi preces nostras, quas pro illius populi obcaecatione deferimus; ut, agnita veritatis tuae luce, quae Christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem Dominum*¹⁰.

R. Amen.

* Tłumaczenia modlitw pochodzą od nas.

¹ Chodzi o pierwszą obowiązującą w całym Kościele edycję Mszału Rzymskiego ogłoszoną w r. 1570 przez Papieża Piusa V – lecz tekst tam podany pochodzi ze starożytnych sakramentarzy rzymskich i był używany bez przerwy przez znane nam wieki historii rytu rzymskiego.

² Słowo *perfidis* zostało usunięte dekretem Świętej Kongregacji Obrzędów z 19 maja 1959 r.

³ *Módlmy się także za wiarołomnych żydów: Niech Bóg i Pan nasz usunie zasłonę z ich serc, aby i oni uznali Jezusa Chrystusa, Pana naszego.*

⁴ *Módlmy się także za żydów: Niech Bóg i Pan nasz usunie zasłonę z ich serc, aby i oni uznali Jezusa Chrystusa, Pana naszego.*

O 1.2

Mszał Rzymski 1962

8. Pro conversione Iudaeorum

Oremus et pro Iudaeis: ut Deus et Dominus noster auferat velamen de cordibus eorum; ut et ipsi agnoscant Jesum Christum Dominum nostrum⁴.

Oremus⁶.

Flectamus genua⁷.

Levate⁸.

Omnipotens sempiterne Deus, qui Iudaeos etiam a tua misericordia non repellis: exaudi preces nostras, quas pro illius populi obcaecatione deferimus; ut, agnita veritatis tuae luce, quae Christus est, a suis tenebris eruantur. Per eundem Dominum¹¹.

R. Amen.

⁵ *Nie odpowiada się Amen, lecz natychmiast mówi –* rubryka w tym brzmieniu figurowała jedynie w oracji *za niewiernych żydów* (podczas gdy w przypadku wszystkich innych oracji wielkopiątkowych na ich zapowiedź odpowiadano *Amen*). To negatywne wyróżnienie – występujące także w przedtrydenckiej tradycji rytu rzymskiego – zostało zniesione dopiero przez reformę obrzędów Wielkiego Tygodnia z 1955 r., gdy z jednej strony zrezygnowano z odpowiedzi *Amen* po pierwszej części każdej oracji, a z drugiej – wprowadzono w tym miejscu, także we wszystkich: *Oremus. Flectamus genua. Levate.*

⁶ *Módlmy się.* ⁷ *Zegnijmy kolana.* ⁸ *Wstańcie.*

⁹ Wyrażenie *Judaicam perfidiam* zostało zastąpione słowem *Iudaeos* zgodnie z dekretem Świętej Kongregacji Obrzędów z 19 maja 1959 r.

¹⁰ *Wszchemogący, wieczny Boże, Ty także [lub: nawet] żydowskiego wiarołomstwa nie odrzucasz od Swego miłosierdzia, wysłuchaj naszych modlitw, które zanosimy ze względu na zaślepienie tego ludu; aby poznawszy światło Twojej prawdy, którym jest Chrystus, zostali wyrwani ze swych ciemności. Przez tegoż Pana.*

¹¹ *Wszchemogący, wieczny*

Boże, Ty także żydów nie odrzucasz od Swego miłosierdzia, wysłuchaj naszych modlitw, które zanosimy ze względu na zaślepienie tego ludu; aby poznawszy światło Twojej prawdy, którym jest Chrystus, zostali wyrwani ze swych ciemności. Przez tegoż Pana.

¹² Chodzi o tzw. Mszał Pawła VI. Zredagowana dla niego oracja za żydów została zachowana bez zmian w najnowszej edycji z 2002 r. i w tym brzmieniu – choć zwykle w różnych tłumaczeniach na języki narodowe – jest używana w formie zwyczajnej rytu rzymskiego.

¹³ *Módlmy się także za żydów: aby Pan Bóg nasz tym, do których najpierw przemawiał, dał wzrastać w miłości Jego imienia i w wierności Swego przymierza.*

O 1a: w aktualnym stanie „dwóch form rytu rzymskiego”

Wyłącznie dla porównania podajemy niżej dwie wersje, które w trakcie *Vaticanum II* nie były ani używane, ani w ogóle znane. Chodzi bowiem z jednej strony o zupełnie nowy tekst oracji, sformułowany dla nowego Mszału Rzymskiego, który został wydany w 1970 roku jako jeden z owoców posoborowej reformy liturgicznej (→ O 1a.2); z drugiej – o ogłoszony w roku 2008 tekst modlitwy, który na życzenie Papieża Benedykta XVI został wprowadzony do starszego Mszału Rzymskiego (→ O 1a.1), gdzie zastąpił tekst → O 1.2. Te dwie wersje są obecnie używane w ramach dwóch różnych form rytu rzymskiego.

O 1a.3

Mszał Rzymski 1970¹²

6. *Pro Iudaeis*

Oremus et pro Iudæis, ut, ad quos prius locutus est Dominus Deus noster, eis tribuat in sui nominis amore et in sui foederis fidelitate proficere¹³.

*Oratio in silentio*¹⁴.

*Deinde sacerdos:*¹⁵

Omnipotens sempiterna Deus, qui promissiones tuas Abrahæ eiusque semini contulisti, Ecclesiæ tuæ preces clementer exaudi, ut populus acquisitionis prioris ad redemptionis mereatur plenitudinem pervenire. Per Christum Dominum nostrum¹⁶.

R. Amen.

O 1a.4

Tekst Benedykta XVI (2008)¹⁷

8. *Pro conversione Iudaeorum*

Oremus et pro Iudaeis: ut Deus et Dominus noster illuminet corda eorum, ut agnoscant Iesum Christum salvatorem omnium hominum¹⁸.

Oremus¹⁹.
Flectamus genua²⁰.
Levate²¹.

Omnipotens sempiterna Deus, qui vis ut omnes homines salvi fiant et ad agnitionem veritatis veniant, concede propitius, ut plenitudine gentium in Ecclesiam Tuam intrante omnis Israel salvus fiat. Per Christum Dominum nostrum²².

R. Amen.

„Za pogan”

O 2: do czasu reformy posoborowej

Również modlitwa „za pogan” należy do najdawniejszej tradycji rytu rzymskiego – z tym że w odróżnieniu od modlitwy „za żydów” oracja ta nie podlegała żadnym modyfikacjom w wieku XX, a w okresie prac Soboru nie była przedmiotem żadnej kontrowersji.

¹⁷ Po wydaniu przez Benedykta XVI 7 lipca 2007 r. motu proprio *Summorum Pontificum*, czyli dokumentu przywracającego powszechne używanie tradycyjnych ksiąg liturgicznych, notą Sekretariatu Stanu z 5 lutego 2008 została dokonana zmiana tekstu oracji za żydów z Mszału Rzymskiego 1962. W tym brzmieniu używa się jej w tzw. formie nadzwyczajnej rytu rzymskiego.

¹⁸ *Módlmy się także za żydów: Niech Bóg i Pan nasz oświeci ich serca, aby uznali Jezusa Chrystusa, Zbawiciela wszystkich ludzi.*

¹⁹ *Módlmy się.* ²⁰ *Zegnijmy kolana.* ²¹ *Wstańcie.*

²² *Wszchemogący, wieczny Boże, Ty chcesz, aby wszyscy ludzie byli zbawieni i doszli do poznania prawdy; daj łaskawie, aby wraz z wejściem do Twego Kościoła pełni narodów zbawiony został cały Izrael. Przez Chrystusa, Pana naszego.*

¹⁴ *Modlitwa w ciszy.*

¹⁵ *Następnie kapłan:*

¹⁶ *Wszchemogący, wieczny Boże, Ty dałeś swe obietnice Abrahamowi i jego potomstwu; wysłuchaj łaskawie próśb Twego Kościoła, aby lud najpierw nabyty zasłużył dojsć do pełni odkupienia. Przez Chrystusa, Pana naszego.*

O 2.1

Mszał Rzymski 1570 [-1962]

[9. *Pro conversione infidelium*]²³

Oremus et pro paganis: ut Deus omnipotens auferat iniquitatem a cordibus eorum; ut relictis idolis suis, convertantur ad Deum vivum et verum, et unicum Filium eius Iesum Christum Deum et Dominum nostrum²⁴.

[Oremus.
Flectamus genua.
Levate.]²⁵

Omnipotens sempiternus Deus, qui non mortem peccatorum, sed vitam semper inquiris: suscipe propitius orationem nostrum, et libera eos ab idolorum cultura; et aggrega Ecclesiae tuae sanctae, ad laudem et gloriam nominis tui. Per Dominum nostrum²⁶.

R. Amen.

O 2a – w mszale wydanym po Soborze Watykańskim II

Wyłącznie dla porównania podajemy niżej używany dzisiaj w rycie rzymskim odpowiednik tradycyjnej modlitwy „za pogan” – czyli modlitwę „za tych, którzy nie wierzą w Chrystusa”. Została ona zredagowana dla nowego Mszału Rzymskiego wydanego w roku 1970 przez Papieża Pawła VI. Obecnie modlitwa ta jest używana (w zwyczajnej formie rytu rzymskiego) obok podanego wyżej tekstu z Mszału Rzymskiego 1570/1962 (w formie nadzwyczajnej rytu rzymskiego).

²³ O nawrócenie niewiernych.

²⁴ Módlmy się także za pogan: aby Bóg wszechmogący odjął nieprawość z ich serc; żeby porzuciwszy swych bożków, nawrócili się do Boga żywego i prawdziwego oraz Jego jedyne Syna, Jezusa Chrystusa, Boga i Pana naszego.

²⁵ Módlmy się. Zegnijmy kolana. Wstańcie.

²⁶ Wszechmogący, wieczny Boże, Ty zawsze szukasz nie śmierci grzesznika, lecz życia: przyjmij łaskawie naszą modlitwę i uwolnij ich od czci bożków; oraz przyłącz do Twego świętego Kościoła, na cześć i chwałę Twojego imienia. Przez Pana naszego.

O 2a.1

Mszał Rzymski 1970

7. *Pro iis qui Christum non credunt*²⁷

Oremus et pro iis qui Christum non credunt, ut, luce Sancti Spiritus illustrati, viam salutis et ipsi valeant introire²⁸.

Oratio in silentio.

*Deinde sacerdos:*²⁹

Omnipotens sempiterna Deus, fac ut qui Christum non confitentur, coram te sincero corde ambulantes, invenient veritatem, nosque, mutuo proficientes semper amore, et ad tuae vitae mysterium plenius percipiendum sollicitos, perfectiores effice tuae testes caritatis in mundo. Per Christum Dominum nostrum³⁰.

R. Amen.

²⁷ Za tych, którzy nie wierzą w Chrystusa.

²⁸ Módlmy się także za tych, którzy nie wierzą w Chrystusa; aby i oni, oświeceni światłem Ducha Świętego, zdołali wejść na drogę zbawienia.

²⁹ Modlitwa z ciszy. Następnie kapłan:

³⁰ Wszchemogący, wieczny Boże, spraw, aby ci, którzy nie wyznają Chrystusa, znaleźli prawdę, postępując wobec Ciebie ze szczerym sercem; a nas, wzrastających wciąż we wzajemnej miłości i zabiegających o pełniejsze przyjęcie tajemnicy Twojego życia, uczyni doskonalszymi świadkami Twojej miłości w świecie. Przez Chrystusa, Pana naszego.